

CSAPLÁR VILMOS

Átkelés Újpesten

Tizennyolc éves koromban elköltöztem otthonról, később Újpest belső részének javát lebontották, lakótelepet építettek a helyére. Ha ott játam, senki ismerős nem jött velem szembe. Apám, anyám rég meghalt. Ezért, amikor János elkezdte mondogatni, hogy látogassunk ki Újpestre, egy darabig csak bólogattam, és nem szóltam semmit. Miért akarja? Egyszerű lett volna megkérdezni, csak nem szántam rá magam. Én se szeretem, ha a még homályos írói terveimről érdeklődnek. Korábban a sok-sok svábhegyi sétánkon se beszélünk ilyesmiről, aztán egyszer csak megjelent *A Legkisebb Jégkorszak*. A benne lévő köszönetnyilvánítások címzettjei közül a meteorológus után a második én lettem.

Egy derős napon, 2018. október 22-én beszállt az autómba a megbeszélt helyen. „Ontja fényét az eredeti reggel,” mormogtam magamban. Ez volt az első verssor, amit megjegyeztem Téreytől, még a kilencvenes években. (*Szétszórátás*) Szívott befelé az „eredeti reggel” sejtelmessége.

Élettársam, Éva hátul ült, fényképezőgéppel az ölében.

Hol kezdjük?

Az első lakhelyemet lerombolták, a második újpesti (tulajdonképpen megyeri) házunk egy villamos-végállomás közvetlen közelében volt, közöltem.

Ott, mondta.

Persze már a sín is eltűnt, a sima aszfalton mutogattam, hogy merre kanyarodott a villamos a kis téren. Egyszer csak a hátzsákjából előkapott egy régi Budapest-térképet, az autóm tetején kiterítette, ujjával végigkövette az egykori visszafelé vezető utat. 8-as volt a száma, szögezte le. Csodálkoztam, hogy milyen kitűnő állapotban maradt meg a térkép. Az apám nagy becsben tartotta, mondta. Ezek szerint nem bízott semmit a véletlenre, ha Debrecenből Budapestre jött, jegyeztem meg. Nem is hallotta talán. Az összehajtott térképpel a kezében az egykori házunk kerítése mellett állt. Szinte rámeredt a belülről átbukó vadszőlő folyondár leveleire és alatta a kosárkabokorra. A kosárka nagyon elterjedt volt Újpesten a gyerekkoromban, szóltam oda. Nem figyelt rám, lefoglalta a számomra láthatatlan.

Ugyanez folytatódott gyerek- és kamaszkorom egyik legfontosabb színterén, az egykori Tungsram-strand és csónakház romjainál. A Duna-parti gát oldalában álltunk, közelebb jutni nem tudtunk az egész területet körbevevő rozsdamentes acélhálókerítéstől. Az első emeleten működött az étterem, meséltem, terasszal, alul voltak a kajakok, kenuk, kílbotok. Már csak a falak meredeztek. János éppen máshova nézett, az úszó- és vízilabda-medence falára. A később keletkezett graffitik közt tovább terjeszkedett a parti növényzet, karvastagságú ágak nyúltak a levegőbe, dús lombbal.

Fölfedeztem egy töredezett betonlépcsőt, rozsdás vasszélekkel. Bentről jött, a kerítés alatt. Mutattam, hogy itt vittem a vállamon a kajakomat, le a stégre. János hirtelen hátrafordult. Mögöttünk végig a pariton drótkötelekkel rögzített stégek sorakoztak. Svejik, mondta. A hozzánk legközelebbi kikötési helyen egy ilyen nevű kis ósdi hajó himbálózott. Az oda vezető korhadt fajárdán lesétáltunk a vízig, közben elhaladtunk egy kerékpár sárvédője mellett. Több helyen átlukasztotta a rozsdá. Mindenről, ami festve volt, pergett vagy rég lepergett a

festék, a fatárgyak korhadoztak, nem is mindegyikről lehetett tudni, mi célt szolgáltak valamikor. A szürke, parti finomsóderen üres kagylóhéjak, sárguló falevelek heverték. János a mutatóujja hegyét az alsó szájszélére helyezte. Mindenből áradt a valamikori jelen, ami elmúlt. A lassú, visszafordíthatatlan múlttá válás tárgyi lenyomata vett körbe minket. Pillanatnyilag az én emlékeim kapcsolták össze öt egy régi jelen egy kis szakaszával. Csak pillanatnyilag.

Átmentünk a közeli Megyeri csárdába. Az ókorban ott álló római kori castumból semmi se maradt, viszont a tizennyolcadik században még működött istálló és fogadó hátul rogyadozó romjait megnéztük, mielőtt egy patinás, sötétbarna cserépkályha mellett, zöld fémcsövázás, faléces székeken ülve megettük a piros-fehér kockás terítőre elénk tálalt ételeket. A mennyezeten száraz pirospaprika-füzérek és lopótökök csüngtek. A falakon mindenféle relikviákat nézegethettünk a betyáréletképektől a MALÉV 1970-es szórólapjáig.

Átutóztunk a Rákospalota–Újpest vasútállomáshoz, szemügyre vettem a közvetlenül mellette lévő gyalogátjáró hidat. Korhadtt favégeken, rozsdás vaslemezeken akadt meg a tekintetem. Ismerős, ugyanilyen volt a gyerekkoromban is, mondtam Jánosnak és Évának, bár mintha a korlát részét képező dróthálót valamikor fehérre próbálták volna festeni.

Átmentünk rajta. Rákospalota széles utcáin János úgy száguldott, mint a szélvész, alig bírtuk az iramot. Hirtelen lefékezett egy zárt étterem mellett. Kalmár volt a neve. Kijelentette, hogy itt már egyszer átmulatott egy éjszakát a kilencvenes években.

Folytatódott a vágatás. Márvány emléktáblára egy „Szurkolók az állatkínzás ellen” nevű csoport matricát ragasztott, az egész egy nyitott tenyér volt. „Keress minket!”, íták alá. János benézett egy kerítés közelében álló fészerbe, és ezt, mint aznap annyi mást is, Éva megörökítette. Azt nem, hogy az iramhoz képest hosszasan szemlélődött.

Újpestre a síneken keresztül kívántunk visszatérni. Várakoznunk kellett egy Monarchia korabeli sorompónál, amelynek lifegő fémszálaikat bizonyára számtalanszor átfestették, mégis úgy tűnt, mintha a vasútvonal 1846-os föl-
avatása óta nem nyúltak volna hozzá. Volt mit nézegetni közben, például eldobott könyvborítókat, sín mellett, a gazban. *Doktor Haydn. György Sándor: Liszt Ferenc életének regénye.*

Egyáltalán jártunk mi Újpesten?